

Kiek ins nao bove

Jef Bartelet, VMG 03-08-2011
mmv Jan van Hoek

Vraagtekens bij Urbanus

Brusselsestraat 17, in de 18^e eeuw meermalen 'hoveniersleube' genoemd, was het adres waar het 'gilde der gerderen' van de tuinders en wijnbouwers (ja, die kende Maastricht toen ook) bijeenkwam. Op de gevelsteen staat een man in pausornaat met tiara (driekroon) en ferula (kruis staf); de attributen die bij dat ambt horen. Het opschrift luidt: S VRBANE. Het is dus wel duidelijk dat het hier gaat om Urbanus; paus, martelaar en heilige. Maar hij was tevens de beschermheilige van het hoveniersgilde. Hij wordt dan ook vaak afgebeeld met tuindersgereedschap, druiventros of wijnrank. Op de steen rechts een snoeimess en links mogelijk een pootstok?; of iets wat qua vorm lijkt op een schepje, dat ook wel 'plantgraafje' wordt genoemd. Wat nog gemist wordt is een druiventros in zijn linkerhand. Nu is het alsof Urbanus een softijsje vast heeft dat komt uit de in dat pand gevestigde friture.

Maar het betreft hier een bundel vlammen die bliksem moeten verbeelden. Men hoopte dat de heilige die 'vlambliksem' letterlijk en figuurlijk in de hand zou weten te houden, want ze vereerden hem ook als beschermer tegen blikseminslag. In Duitsland is paus Urbanus († 235) patroon van vooral de wijnbouwers en trekken op 'Sankt Urbanstag' de processies door de wijngaarden om op zijn voorspraak goed weer en een rijke wijnoogst af te smeken. Dat gebeurt op 25 mei als de wijnstokken in bloei staan en de kou van de IJsheiligen – hopen ze - uit de lucht is.
*'Hat Urbanstag schon Sonnenschein,
verspricht es viel und guten Wein.'*
Is deze Urbanus trouwens wel de goede? Franse wijnboeren vereren een andere als hun beschermheilige, nl. Urbanus van Langres († 450), bisschop van Andematunnum (=Langres),.